Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PEDRO CRUZ VILLALÓN
prednesené 25. júna 2015 [1]

Vec C-32/14

ERSTE Bank Hungary Zrt
proti
Attilovi Sugárovi

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Fővárosi Törvényszék (Maďarsko)]

„Ochrana spotrebiteľa — Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách — Smernica 93/13/EHS — Články 6 a 7 — Posúdenie nekalých podmienok v zmluvách — Primerané a účinné prostriedky na ukončenie používania nekalých podmienok — Exekúcia vedená na základe notárskych zápisníc, ktorých súčasťou je zmluva — Vydanie doložky vykonateľnosti notárom — Povinnosti notára — Preskúmanie nekalých podmienok ex offo — Súdne preskúmanie — Zásady ekvivalencie a efektivity“

1. Ukladá smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách [2] notárom v prípade, ak zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri exekúcii týkajúcej sa spotrebiteľských zmlúv, osobitné povinnosti, pokiaľ ide o preskúmanie nekalých zmluvných podmienok, podobné tým, ktoré na základe súčasnej rozsiahlej judikatúry Súdneho dvora majú vnútroštátne súdy?

2. To je v podstate základný a doteraz nevyriešený problém, ktorý vyvolávajú dve prejudiciálne otázky položené Súdnemu dvoru v prejednávanej veci. Táto vec sa tým odlišuje od mnohých vecí, ktoré boli Súdnemu dvoru predložené v ostatných rokoch, a to najmä zo strany maďarských [3] a španielskych [4] súdov, ktoré mali posúdiť zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov s požiadavkami vyplývajúcimi najmä z článkov 6 a 7 smernice 93/13.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288.

3 — Pozri najmä rozsudky Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659), Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242), Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88), Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340), Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282), ako aj Baczó a Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88) a uznesenie Sebestyén (C-342/13, EU:C:2014:1857).

4 — Pozri najmä rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346), Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675), Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615), Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279), Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099), Unicaja Banco a Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21), ako aj uznesenie Banco Popular Español a Banco de Valencia (C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759).

I – **Právny rámec**

A – *Právo Únie*

3. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

4. V článku 7 ods. 1 smernice 93/13 sa uvádza:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

B – *Vnútroštátne právo*

5. Jednotlivé ustanovenia vnútroštátneho práva relevantné v rámci sporu vo veci samej sa nachádzajú v zákone č. IV z roku 1959 o občianskom zákonníku [5], v zákone č. LIII z roku 1952, ktorým sa prijíma maďarský občiansky súdny poriadok [6], v zákone č. III z roku 1994 o súdnej exekúcii [7] a napokon v zákone č. XLI z roku 1991 o notároch [8].

1. Občiansky zákonník

6. § 209 občianskeho zákonníka stanovuje:

„1. Všeobecná zmluvná podmienka alebo zmluvná podmienka, ktorá nebola v spotrebiteľskej zmluve individuálne dohodnutá, je nekalá, ak v rozpore s požiadavkami dobrej viery a spravodlivého zaobchádzania určuje práva a povinnosti strán vyplývajúce zo zmluvy jednostranne a bez oprávneného dôvodu spôsobom, ktorý znevýhodňuje zmluvného partnera v porovnaní s osobou, ktorá túto zmluvnú podmienku sformulovala.

2. Na účely nekalosti podmienky je potrebné preskúmať všetky okolnosti existujúce v čase uzavretia zmluvy, ktoré viedli k jej uzavretiu, ako aj povahu dohodnutej služby a vzťah spornej podmienky k ostatným zmluvným podmienkam alebo iným zmluvám.

3. Osobitným predpisom sa môžu určiť podmienky spotrebiteľských zmlúv, ktoré sú nekalé alebo ktoré sa majú považovať za nekalé, pokiaľ sa nepreukáže opak.“

7. V § 209/A občianskeho zákonníka sa uvádza:

„1. Poškodená zmluvná strana môže napadnúť nekalé podmienky, ktoré sú súčasťou zmluvy ako všeobecné zmluvné podmienky.

5 — Ďalej len „občiansky zákonník“.
6 — Ďalej len „občiansky súdny poriadok“.
7 — Ďalej len, „zákon o súdnej exekúcii“.
8 — Ďalej len „zákon o notároch“.

2. Nekalé podmienky, ktoré sú súčasťou spotrebiteľských zmlúv ako všeobecné zmluvné podmienky alebo ktoré predajca alebo dodávateľ stanovil jednostranne a bez predchádzajúceho individuálneho dojednania, sú neplatné. Neplatnosti sa možno dovolávať iba v záujme spotrebiteľa.“

2. Občiansky súdny poriadok

8. § 366 občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„Ak v súdnom exekučnom konaní nie je možné zastavenie alebo obmedzenie exekúcie v súlade s § 41 alebo § 56 zákona… o súdnej exekúcii…, povinný, ktorý sa domnieva, že mu exekúcia spôsobuje ujmu, môže podať proti oprávnenému návrh na začatie súdneho konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie.“

9. V § 369 občianskeho súdneho poriadku sa uvádza:

„Návrh na začatie súdneho konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie nariadenej na základe notárskej zápisnice opatrenej doložkou vykonateľnosti alebo obdobného exekučného titulu možno podať, ak

a) pohľadávka, ktorá sa má vymôcť v exekučnom konaní, platne nevznikla,

b) pohľadávka úplne alebo sčasti zanikla,

c) oprávnený poskytol dodatočnú lehotu na splnenie a táto lehota ešte neuplynula,

d) povinný chce uplatniť pohľadávku, ktorú možno započítať.“

10. § 370 občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„Súd, ktorý rozhoduje v konaní o zastavení alebo obmedzení exekúcie, môže nariadiť prerušenie exekúcie v danej veci.“

3. Zákon o súdnej exekúcii

11. Zákon o súdnej exekúcii stanovuje, že exekúciu na vymoženie pohľadávky môže nariadiť súd alebo notár. V § 224/A tohto zákona sa uvádza:

„Ak prináleží notárovi nariadiť exekúciu, použijú sa tieto ustanovenia s nasledujúcimi úpravami:

a) ‚súd, ktorý nariadil exekúciu‘, označuje notára; ‚rozhodnutie vydané súdom, ktorý nariadil exekúciu‘, označuje rozhodnutie prijaté notárom;…“

12. Podľa § 13 zákona o súdnej exekúcii:

„1. Exekučný titul možno vydať, ak rozhodnutie, ktoré sa má vykonať,

a) zahŕňa pohľadávku (peňažnú sumu),

b) je právoplatné alebo predbežne vykonateľné a

c) lehota na splnenie uplynula. …“

13. § 23/C zákona o súdnej exekúcii stanovuje:

„1. Notár, ktorý spísal notársku zápisnicu, ju opatrí doložkou vykonateľnosti, ak táto zápisnica obsahuje

a) záväzok uskutočniť plnenie a protiplnenie alebo jednostranný záväzok,

b) meno veriteľa a meno dlžníka,

c) predmet, výšku (sumu) a dôvod záväzku,

d) spôsob splnenia a lehotu na splnenie.

2. Ak záväzok závisí od splnenia podmienky alebo uplynutia lehoty, na jeho vykonateľnosť sa tiež vyžaduje, aby splnenie podmienky alebo uplynutie lehoty bolo osvedčené notárskou zápisnicou.

…

5. Exekúciu možno nariadiť, ak pohľadávka uvedená v notárskej zápisnici môže byť predmetom súdnej exekúcie a ak uplynula lehota na uspokojenie pohľadávky. …“

14. Podľa § 31/E ods. 2 zákona o súdnej exekúcii:

„2. Notárske konanie ako nesporové občianskoprávne konanie má podobné účinky ako súdne konanie. Rozhodnutia prijaté notárom majú podobné účinky ako rozhodnutia miestnych súdov. …“

15. § 211 ods. 2 a § 212 ods. 1 zákona o súdnej exekúcii stanovujú:

„§ 211

…

2. Ak súd opatrí listinu doložkou vykonateľnosti v rozpore so zákonom, táto doložka sa musí zrušiť. …

§ 212

1. Súd, ktorý nariadil exekúciu, môže kedykoľvek zrušiť exekučný príkaz alebo doložku vykonateľnosti, a to na návrh účastníka konania, na základe správy exekútora alebo z úradnej moci…“

II – **Skutkové okolnosti sporu vo veci samej**

16. Dňa 18. decembra 2007 oprávnená vo veci samej Erste Bank Hungary Zrt.[9] a povinný vo veci samej Attila Sugár[10] uzavreli formou notárskej zápisnice zmluvu o úvere a zmluvu o zriadení hypotekárneho záložného práva, ktorými oprávnená vo veci samej poskytla povinnému vo veci samej úver vo výške 30 687 CHF, ktorý bol určený na kúpu bytu.

17. Dňa 19. decembra 2007 dlžník na základe tejto zmluvy podpísal vyhlásenie o uznaní dlhu vo forme notárskej zápisnice, ktoré priznávalo spoločnosti Erste Bank právo jednak odstúpiť od zmluvy o úvere v prípade, ak si dlžník nesplní zmluvné záväzky, a jednak pristúpiť k vymáhaniu dlhu vyplývajúceho zo zmluvy na základe potvrdenia o výške dlhu, ktoré sama vypracuje, pričom požiada notára, aby opatril jednotlivé listiny doložkou vykonateľnosti.

9 — Ďalej len „Erste Bank“.

10 — Ďalej len „dlžník“.

18. Keďže si dlžník nesplnil svoj platobný záväzok, Erste Bank jednak odstúpila od zmluvy a jednak požiadala o vydanie doložky vykonateľnosti proti dlžníkovi. Vzhľadom na to, že boli splnené príslušné zákonné podmienky, notár 13. decembra 2011 vyhovel tejto žiadosti.

19. Dňa 5. júna 2013 dlžník požiadal notára o zrušenie doložky vykonateľnosti, ktorou bola opatrená notárska zápisnica obsahujúca zmluvu o úvere, pričom tvrdil, že táto zmluva obsahuje nekalé podmienky a nezohľadňuje zákonné ustanovenia týkajúce sa spotrebiteľských úverov.

20. Dňa 13. júna 2013 notár zamietol túto žiadosť. Konštatoval, že notárska zápisnica obsahuje jednostranný záväzok, meno veriteľa a meno dlžníka, výšku a dôvod dlhu, spôsob jeho splnenia, ako aj lehotu na splnenie, že je v nej uvedená podmienka, ktorej splnenie osvedčil, a dátum jej splnenia a že v nej je uvedené, že bola 13. decembra 2011 opatrená doložkou vykonateľnosti. Notár tiež spresnil, že notárske konanie je nesporovým konaním a že nie je oprávnený vyjadriť sa k sporu medzi zmluvnými stranami týkajúcemu sa zmluvných podmienok alebo zákonnosti odstúpenia od zmluvy, keďže tieto otázky spadajú do výlučnej právomoci súdov. Okrem toho zdôraznil, že jeho úlohou je len osvedčiť, že veriteľ odstúpil od zmluvy, pričom zmluvné strany môžu navyše spochybniť ustanovenia zmluvy na súde a majú aj možnosť podať návrh na obmedzenie alebo zastavenie exekúcie.

21. Dlžník teda podal na vnútroštátnom súde žalobu, ktorou sa domáhal zrušenia notárskeho rozhodnutia a doložky vykonateľnosti. Kritizuje, že je označený ako dlžník, a tvrdí, že notár pri spisovaní vyhlásenia o uznaní dlhu formou notárskej zápisnice zahrnul do tohto vyhlásenia nekalé podmienky a nesprávne údaje. Domnieva sa, že notár mal pri spisovaní notárskej zápisnice o uznaní dlhu poukázať na to, že zmluva obsahuje neplatné podmienky. Tiež tvrdí, že osvedčenie neumožňuje vydať doložku vykonateľnosti, keďže k jej vydaniu dochádza na žiadosť veriteľa a len na základe účtovných údajov, ktoré oznámi. Konanie o vydaní doložky vykonateľnosti tak predstavuje zneužitie práva, lebo okolnosť, ktorú možno posúdiť len v sporovom konaní, závisí od jednostranného vyhlásenia veriteľa.

III – **Prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore**

22. Za týchto okolností Fővárosi Törvényszék (Odvolací súd hlavného mesta) rozhodol o položení dvoch nasledujúcich prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru:

„1. Je v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 93/13/EHS konanie v členskom štáte, podľa ktorého sa v prípade, ak si spotrebiteľ nesplní záväzok, ktorý prevzal na základe listiny spísanej notárom v súlade s formálnymi požiadavkami, zmluvná strana, ktorá uzavrela zmluvu so spotrebiteľom, domáha sumy, ktorú sama uvedie, prostredníctvom vydania takzvanej doložky vykonateľnosti bez toho, aby musela podať návrh na začatie sporového konania pred súdom, v ktorom by sa mohla preskúmať nekalá povaha podmienok zmluvy, na ktorej je doložka založená?

2. Môže sa spotrebiteľ v uvedenom konaní domáhať zrušenia už vydanej doložky vykonateľnosti na základe toho, že sa neuskutočnilo preskúmanie nekalej povahy podmienok zmluvy, na ktorej je doložka založená, napriek tomu, že podľa rozsudku vydaného vo veci C-472/11 [Banif Plus Bank, EU:C:2013:88] musí súd v súdnom konaní informovať spotrebiteľa o nekalých podmienkach, ktoré zistil?“

23. Maďarská vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky. Erste Bank, maďarská a nemecká vláda, ako aj Komisia tiež predniesli ústne pripomienky počas verejného pojednávania, ktoré sa konalo 5. februára 2015. Nemecká vláda spresnila, že sa chcela zúčastniť na pojednávaní, keďže v nemeckom práve existuje podobné konanie ako v maďarskom práve.

IV – **O prejudiciálnych otázkach**

A – *Pripomienky predložené Súdnemu dvoru*

24. Maďarská vláda a nemecká vláda zhodne uvádzajú, že smernica 93/13 nebráni konaniu o vydaní doložky vykonateľnosti, ktoré má také znaky ako konanie vo veci samej. Naproti tomu Komisia zastáva úplne opačný názor.

25. Maďarská vláda pripomína relevantnú judikatúru Súdneho dvora a opisuje základné znaky zjednodušeného notárskeho exekučného konania, o ktoré ide vo veci samej, pričom v podstate tvrdí, že toto konanie nevylučuje akékoľvek preskúmanie nekalých podmienok či už zo strany samotných notárov alebo vnútroštátnych súdov.

26. Zákon o notároch totiž v prvom rade ukladá notárom povinnosť overiť pri spisovaní notárskej zápisnice, či je právny úkon, ktorý je jej predmetom, v súlade so zákonom a či jednotlivé podmienky tohto právneho úkonu nie sú nekalé.

27. Okrem toho, hoci konanie o zrušení doložky vykonateľnosti, ktorého účelom je len umožniť preskúmanie zákonnosti konania o vydaní doložky vykonateľnosti, vylučuje akékoľvek preskúmanie platnosti zmluvných podmienok, faktom zostáva, že spotrebiteľ môže jednak podať na súd návrh na určenie neplatnosti zmluvy – bez ohľadu na to, či bol podaný návrh na vykonanie exekúcie – a jednak namietať neplatnosť zmluvy v konaní o obmedzení alebo zastavení exekúcie (§ 369 občianskeho súdneho poriadku).

28. V rámci týchto konaní vnútroštátne súdy môžu a musia preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok alebo všeobecných zmluvných podmienok a v súlade s § 163 občianskeho súdneho poriadku a s judikatúrou Kúria (Najvyšší súd Maďarska)[11] *ex offo* prihliadnuť na zjavnú neplatnosť v prípadoch, ak ju možno zistiť na základe dostupných dôkazov.

29. Maďarská právna úprava teda rešpektuje spravodlivú rovnováhu medzi zabezpečením účinného dosahovania cieľov smernice 93/13 na jednej strane a zachovaním cieľov a špecifickosti notárskeho konania na druhej strane bez toho, aby jednotlivcom znemožňovala alebo nadmerne sťažovala výkon ich práv.

30. Nemecká vláda, ktorá spresňuje, že v nemeckom práve existuje notársky exekučný titul, počas pojednávania uviedla, že článok 7 smernice 93/13 vyžaduje, aby existovali primerané prostriedky na vylúčenie uplatnenia nekalých zmluvných podmienok, čo nevyhnutne neznamená preskúmanie *ex offo*. Keďže vnútroštátne exekučné konania spadajú do procesnej autonómie členských štátov, pokiaľ sú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity, prináleží vnútroštátnemu súdu preskúmať, či predmetné vnútroštátne ustanovenia, posudzované v ich kontexte a prihliadnutím na všetky jestvujúce prostriedky nápravy, môžu spotrebiteľom znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré im vyplývajú zo smernice 93/13.

31. V tejto súvislosti treba vziať do úvahy všeobecnú úlohu notára, ako ju vymedzuje vnútroštátne právo, ako aj kontrolné povinnosti notára, konkrétne podmienky, za ktorých dôjde k opatreniu notárskej zápisnice doložkou vykonateľnosti, a podmienky súdneho preskúmania exekúcie.

11 — Maďarská vláda sa v tejto súvislosti odvoláva na stanoviská č. 2/2010 z 28. júla 2010 a č. 2/2012 z decembra 2012.

32. Nemecká vláda v tomto smere spresňuje, že Súdny dvor rozhodol, že hoci smernica 93/13 v prípadoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán, dodržiavanie zásady efektivity nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa. [12]

33. Komisia, ktorá navrhuje odpoveď na každú z otázok, sa naopak domnieva, že maďarská právna úprava odporuje smernici 93/13, ako ju vyložil Súdny dvor.

34. V rámci odpovede na prvú otázku – odvolávajúc sa predovšetkým na rozsudok Banco Español de Crédito [13] – Komisia tvrdí, že články 6 a 7 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje právna úprava členského štátu, ktorá stanovuje, že notár môže vydať exekučný titul na základe zmluvy o úvere spísanej formou notárskej zápisnice bez toho, aby preskúmal nekalú povahu jednotlivých zmluvných podmienok.

35. Notár by mal byť v prvom rade – v štádiu opatrenia notárskej zápisnice, ktorá obsahuje zmluvu, doložkou vykonateľnosti – oprávnený preskúmať – v prípade potreby *ex offo* – nekalú povahu zmluvných podmienok, pokiaľ je oboznámený so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, čo je zvyčajne tak, a informovať o tom zmluvné strany.

36. Komisia v tejto súvislosti poznamenáva, že hoci má notárska zápisnica opatrená doložkou vykonateľnosti podľa § 31/E ods. 2 zákona o súdnej exekúcii rovnaké účinky ako rozhodnutie miestneho súdu, notár môže počas exekučného konania overiť len dodržanie požiadaviek uvedených v § 23/C ods. 1 zákona o súdnej exekúcii. Spotrebiteľ sa teda môže domáhať ochrany podľa ustanovení právnych predpisov týkajúcich sa zmluvných podmienok len vtedy, ak podá návrh na zastavenie alebo obmedzenie exekúcie podľa § 369 občianskeho súdneho poriadku, pričom konajúci súd môže potom prerušiť exekúciu.

37. Komisia na pojednávaní tiež spresnila, že táto povinnosť spotrebiteľa podať návrh na súd s cieľom napadnúť nekalú podmienku nie je v súlade so zásadou efektivity. Okrem toho dodala, že ak by vnútroštátny súd upovedomil notára o tom, že spotrebiteľ podal návrh na súd, notár by mal byť oprávnený prerušiť konanie o vydaní doložky vykonateľnosti.

38. Notár by mal byť s ohľadom na poradné povinnosti, ktoré má podľa zákona o notároch, tiež oprávnený v štádiu spisovania notárskej zápisnice, ktorej súčasťou je zmluva, *ex offo* preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok, a tak prispieť k dosiahnutiu cieľa uvedeného v článku 7 smernice 93/13.

39. Komisia v rámci odpovede na druhú otázku – pričom v tejto súvislosti sa odvoláva na rozsudok Banif Plus Bank [14] – tvrdí, že ak notár musí v štádiu exekúcie *ex offo* posúdiť nekalú povahu podmienok zmluvy, na ktorej je založená notárska zápisnica, spotrebiteľ musí byť tým skôr oprávnený z vlastnej iniciatívy napadnúť vykonateľnú notársku zápisnicu a navrhnúť zrušenie doložky vykonateľnosti z dôvodu, že notár nepreskúmal nekalú povahu zmluvných podmienok.

12 — Rozsudok Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56).

13 — C-618/10, EU:C:2012:349.

14 — C-472/11, EU:C:2013:88.

B – *Moja analýza*

40. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, opatriť túto zápisnicu doložkou vykonateľnosti a tým začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy voči spotrebiteľovi, ktorý si nesplnil záväzky, mimo akéhokoľvek sporového súdneho konania a bez akéhokoľvek predchádzajúceho preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok.

41. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd tiež pýta, či sa má smernica 93/13 s ohľadom na rozsudok Banif Plus Bank [15] vykladať v tom zmysle, že jej odporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá nedovoľuje spotrebiteľovi domáhať sa zrušenia doložky vykonateľnosti, ktorou bola opatrená notárska zápisnica o zmluve uzavretej s predajcom alebo dodávateľom, na základe toho, že nedošlo k predchádzajúcemu preskúmaniu nekalej povahy zmluvných podmienok.

42. Na správne pochopenie významu týchto dvoch otázok treba najprv opísať práve dvojakú úlohu notára v konaní o vydaní doložky vykonateľnosti, o ktoré ide vo veci samej, a to jednak v štádiu vydania doložky v pravom zmysle slova na žiadosť veriteľa a jednak v štádiu jej prípadného zrušenia na žiadosť dlžníka, pričom v oboch prípadoch dochádza k prísne formálnemu preskúmaniu.

1. Dvojaká úloha notára v konaní o vydaní doložky vykonateľnosti

43. Maďarské právo veľmi konkrétne upravuje zjednodušený alebo odľahčený mechanizmus exekúcie týkajúcej sa zmluvných záväzkov, ktorý spočíva na dvojakej úlohe notárov, pričom stanovuje poradie výkonu oprávnení zmluvných strán. Dovoľuje tak banke, ktorá tak ako vo veci samej uzavrela zmluvu o hypotekárnom úvere s jednotlivcom a požiadala notára o spísanie notárskej zápisnice o uznaní dlhu dlžníka, v prípade, ak dlžník nesplní zmluvu, požiadať tohto notára [16], aby opatril notársku zápisnicu doložkou vykonateľnosti. Inak povedané, maďarské právo dovoľuje banke požiadať notára na základe informácií, ktoré mu sama poskytne, aby pri dodržaní určitých formálnych požiadaviek začal exekúciu týkajúcu sa zmluvy bez toho, aby bolo potrebné podať na tento účel návrh na súd. Až následne môže dlžník požiadať tohto notára o zrušenie takto vydanej doložky vykonateľnosti.

44. Povinnosti notára v štádiu opatrenia notárskej zápisnice doložkou vykonateľnosti, ktorú notár spísal, sú vymenované v § 23/C zákona o súdnej exekúcii, ktorý preberá podstatu § 112 zákona o notároch. V týchto ustanoveniach sa uvádza, že notár môže vydať túto doložku vykonateľnosti, pokiaľ sú splnené štyri podmienky, ktoré sú v nich vymedzené: v tejto zápisnici musí byť uvedený záväzok uskutočniť plnenie a protiplnenie, meno veriteľa a meno dlžníka, predmet, výška a dôvod záväzku a napokon spôsob jeho splnenia a lehota na splnenie.

45. Ako potvrdila maďarská vláda, preskúmanie, ktoré takto vykonáva notár len na základe listín predložených žiadateľom o vydanie doložky vykonateľnosti, má čisto formálnu povahu. Notár osobitne nemá posudzovať *ex offo* nekalú povahu zmluvných podmienok, ktoré sa majú vykonať na základe notárskej zápisnice, aj keby bol oboznámený so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel.

15 — C-472/11, EU:C:2013:88.

16 — Na pojednávaní bolo spresnené, že maďarské právo dovoľuje – ak si to vyžadujú okolnosti – účasť dvoch rôznych notárov, z ktorých prvý spíše notársku zápisnicu a druhý vydá doložku vykonateľnosti.

46. Maďarská právna úprava stanovuje, že notár môže následne zrušiť [17] doložku vykonateľnosti, ktorou opatril notársku zápisnicu, na žiadosť dlžníka, pričom povinnosť zrušiť doložku vykonateľnosti vyplýva priamo zo zákona, ak bola táto doložka vydaná v rozpore so zákonom. Notár, ktorý nariadil exekúciu, môže tiež kedykoľvek nariadiť zrušenie exekučného titulu alebo zrušenie doložky vykonateľnosti, a to na návrh účastníka konania, na základe správy exekútora alebo z úradnej moci.

47. Maďarská vláda v tejto súvislosti uviedla, že jediným cieľom tohto konania je umožniť preskúmanie zákonnosti konania o vydaní doložky vykonateľnosti, teda dodržania formálnych požiadaviek uvedených v bode 13 týchto návrhov. Notár teda nielenže nemôže pri vydávaní doložky vykonateľnosti preskúmať jednotlivé zmluvné podmienky, ale nemôže ich preskúmať ani v konaní o zrušení uvedenej doložky vykonateľnosti.

48. Vzhľadom na vyššie uvedený opis je jasné, že obdive prejudiciálne otázky vnútroštátneho súdu vyvolávajú jeden a ten istý problém, ktorý sa týka v podstate priznania právomocí v oblasti určovania vykonateľnosti zmluvného záväzku, konkrétne hypotekárneho dlhu, notárovi, a preto ich treba preskúmať súčasne.

49. Na to, aby bolo možné navrhnúť užitočnú odpoveď na tieto dve otázky, treba najprv pripomenúť – okrem rozsudku Banif Plus Bank, ktorý vnútroštátny súd výslovne uvádza vo svojej druhej otázke [18] – najdôležitejšie závery vyplývajúce z relevantnej judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa smernice 93/13, najmä jej článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1.

2. Vymedzenie základných požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 93/13 Súdnym dvorom

50. V súlade s článkom 38 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) politiky Únie zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, čo je požiadavka, ktorá platí pre vykonávanie smernice 93/13. [19] Súdny dvor tiež spresnil, že vnútroštátny súd musí pri vykonávaní práva Únie dodržiavať požiadavky na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré oprávnení vyvodzujú z práva Únie, tak ako je garantovaná článkom 47 Charty [20], pričom táto ochrana musí platiť tak na označenie súdov príslušných na rozhodovanie o žalobách založených na práve Únie, ako aj pokiaľ ide o vymedzenie procesných podmienok týkajúcich sa takých žalôb. [21]

51. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah. [22]

52. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 v dôsledku toho stanovuje, že nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa.

17 — § 211 a § 224/A zákona o súdnej exekúcii.

18 — C-472/11, EU:C:2013:88, bod 17.

19 — Pozri najmä rozsudky Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, bod 52), ako aj Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 47).

20 — Pozri rozsudky Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, bod 29), Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 35), ako aj Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 47).

21 — Pozri rozsudky Alassini a i. (C-317/08 až C-320/08, EU:C:2010:146, bod 49), ako aj Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 35).

22 — Pozri najmä rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 25), Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, bod 25), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 44), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, bod 32), Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 22), ako aj Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 48).

53. Súdny dvor opakovane rozhodol, že ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť. [23]

54. Súdny dvor z toho okrem iného viackrát vyvodil, že vnútroštátny súd má *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13 a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, [24] keďže existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ najmä z nevedomosti nenamietne nekalú povahu podmienky uplatňovanej voči nemu. [25]

55. Súdny dvor osobitne rozhodol, že vnútroštátny súd musí *ex offo* nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či určitá podmienka patrí do pôsobnosti smernice 93/13, a v prípade, že to tak je, posúdiť *ex offo* prípadnú nekalú povahu tejto podmienky. [26] Tiež spresnil, že vnútroštátny súd, ktorý konštatuje, že určitá zmluvná podmienka má nekalú povahu, je navyše povinný jednak bez toho, aby počkal, kým spotrebiteľ podá príslušný návrh, vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z tohto konštatovania vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, a to vždy pri dodržaní zásady kontradiktórnosti, [27] s cieľom zabezpečiť, aby touto podmienkou nebol spotrebiteľ viazaný, a jednak v zásade na základe objektívnych kritérií posúdiť, či dotknutá zmluva môže naďalej existovať bez uvedenej podmienky. [28]

56. V tejto súvislosti treba spresniť, že vo veci Banif Plus Bank [29], ktorú vnútroštátny súd výslovne citoval v druhej zo svojich otázok, mal Súdny dvor okrem iného odpovedať na otázku, či sa má článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že bráni, alebo naopak umožňuje vnútroštátnemu súdu, ktorý konštatoval *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, aby informoval účastníkov konania, že zistil neplatnú podmienku, a vyzval ich, aby sa v tomto zmysle vyjadrili.

57. Súdny dvor v uvedenej veci rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. Dodal však, že zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offo* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. [30]

23 — Pozri najmä rozsudky Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 40), ako aj Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 23).

24 — Pozri najmä rozsudky Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, bod 34) a Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 24), ako aj uznesenie Banco Popular Español a Banco de Valencia (C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759, bod 41)

25 — Pozri rozsudok Océano Grupo Editorial a Salvat Editores (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346, bod 26).

26 — Pokiaľ ide o ustanovenie o voľbe výlučnej miestnej príslušnosti súdu nachádzajúce sa v zmluve, ktorá je predmetom sporu, pozri rozsudok VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, body 49 až 56). Pozri tiež rozsudky Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 44), ako aj Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, bod 24).

27 — Pozri rozsudok Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, body 17 až 36).

28 — Pozri rozsudok Jőrös (C-397/11, EU:C:2013:340, bod 48).

29 — C-472/11, EU:C:2013:88, bod 17.

30 — Pozri body 17 až 36.

58. Súdny dvor napokon spresnil, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou nestanovuje ako dôvod podania námietky nekalú povahu zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, a zároveň neumožňuje súdu rozhodujúcemu v určovacom konaní, ktorý je príslušný na posúdenie nekalej povahy tejto podmienky, prijať predbežné opatrenia, najmä tie, ktoré vedú k prerušeniu uvedeného konania o výkone rozhodnutia, hoci prijatie týchto opatrení je potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti jeho konečného rozhodnutia. [31]

59. Tá istá smernica bráni aj vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o výkone rozhodnutia v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou prijať predbežné opatrenia, predovšetkým prerušiť výkon rozhodnutia, ak je prijatie takýchto opatrení nevyhnutné na zaručenie plnej účinnosti konečného rozhodnutia súdu rozhodujúceho v určovacom konaní, ktorý je príslušný overiť nekalú povahu tejto podmienky. [32]

60. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora navyše vyplýva, že v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu v práve Únie vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity). [33] Súdny dvor tiež spresnil, že pre vnútroštátne exekučné konania platia požiadavky vyplývajúce z jeho judikatúry, na základe ktorých musí vnútroštátny súd *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13. [34]

61. Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že pri posudzovaní, či vnútroštátne procesné ustanovenie znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie práva Únie, sa toto ustanovenie musí skúmať s prihliadnutím na jeho postavenie v rámci celého procesného postupu, na jeho priebeh a osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov [35], pričom však spresnil, že špecifiká súdnych konaní, ktoré prebiehajú v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá spotrebiteľom musí byť poskytnutá podľa ustanovení smernice 93/13 [36].

62. Konanie o vydaní doložky vykonateľnosti, o ktoré ide vo veci samej, bude potrebné preskúmať v legislatívnom kontexte, ktorého je súčasťou, so zreteľom na tieto zásady.

3. Odpovede na prejudiciálne otázky

63. Na základe tohto opisu právneho rámca prejednávanej veci treba zdôrazniť, že problém, ktorý tvorí podstatu obidvoch prejudiciálnych otázok vnútroštátneho súdu, vyplýva z toho, že maďarská právna úprava stanovuje, že notára možno požiadať, aby vyhlásil záväzok obsiahnutý v zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, akým je hypotekárny dlh, o ktorý ide vo veci samej, za

31 — Pozri rozsudky Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, body 49 až 64) a Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, bod 36).

32 — Pozri uznesenie Banco Popular Español a Banco de Valencia (C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759, bod 60) a rozsudok Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 28).

33 — Pozri rozsudok Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 50), Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, bod 46), Barclays Bank (C-280/13, EU:C:2014:279, bod 37), Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 31) a Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 50), ako aj uznesenie Banco Popular Español a Banco de Valencia (C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759, bod 45).

34 — Pozri rozsudky Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, bod 51), ako aj Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 24).

35 — Pozri rozsudky Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, bod 34), ako aj Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 52).

36 — Pozri rozsudky Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 55), Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, bod 62), ako aj Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 53).

vykonateľný, bez toho, aby sa najprv – v súlade so zásadou kontradiktórnosti a v prípade potreby *ex offo* – preskúmala prípadná nekalá povaha zmluvných podmienok, bez ohľadu na prostriedky nápravy, ktoré navyše umožňujú napadnúť zmluvu alebo exekúciu týkajúcu sa zmluvy. Ten istý režim platí pre prípadnú následnú žiadosť o zrušenie doložky vykonateľnosti.

64. Základným tvrdením tak dlžníka, ako aj Komisie je, že táto možnosť začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy môže odporovať judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa smernice 93/13 pripomenutej vyššie, vrátane rozsudku Banif Plus Bank [37]. Pokiaľ totiž – ako sa tvrdí – opatrenie notárskej zápisnice, ktorá obsahuje zmluvu, doložkou vykonateľnosti notárom vyvoláva podobné účinky ako súdne rozhodnutie, nevyhnutne z toho vyplýva, že táto judikatúra sa musí v celom rozsahu uplatniť na činnosť notára. Notár teda má okrem iného povinnosť *ex offo* prihliadnuť na prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok a vyzvať účastníkov konania, aby sa k nej kontradiktórne vyjadrili.

65. Tento výklad judikatúry Súdneho dvora však nezohľadňuje zásadnú skutočnosť, a to že táto judikatúra sa týka konkrétne úlohy vnútroštátneho súdu pri výkone jeho funkcií, a teda sa vzťahuje výlučne na výkon súdnej moci. Táto judikatúra vychádza z predpokladu, že vo veci koná súd, ktorý môže pred vyhlásením zmluvného záväzku za vykonateľný v prípade potreby *ex offo* preskúmať – hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel – prípadnú existenciu nekalých podmienok, vyzvať účastníkov konania, aby sa v tejto súvislosti kontradiktórne vyjadrili, a vyvodiť prípadné dôsledky, ktoré z toho vyplývajú, pričom vyhlási nekalé podmienky za neplatné alebo zastaví exekúciu „podľa [svojho] vnútroštátneho práva“ [38].

66. Možnosť rozšíriť oprávnenie vykonávať právomoci, ktoré patria priamo do oblasti súdnej moci, na notára za okolností, keď vnútroštátna právna úprava priznáva notárovi právomoc opatriť notársku zápisnicu, ktorá obsahuje zmluvu, doložkou vykonateľnosti a následne prípadne zrušiť túto doložku, naráža na prakticky neprekonateľné ťažkosti, ktoré súvisia v zásade s monopolom súdnej moci.

67. Smernica 93/13, ako ju vyložil Súdny dvor, totiž nemôže viesť k tomu, aby členské štáty mali povinnosť zmeniť funkciu notára v takom rozsahu, že notár by musel začať kontradiktórne konanie medzi zmluvnými stranami, na základe ktorého by mal rozhodnúť o nekalej povahe zmluvnej podmienky a o jej prípadnej neplatnosti.

68. Z tohto hľadiska sa domnievam, že – s výnimkou niekoľkých spresnení – možno na obe prejudiciálne otázky vnútroštátneho súdu, ako boli preformulované v bodoch 40 a 41 týchto návrhov, odpovedať len záporne.

69. V prvom rade sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že jej v zásade neodporuje právna úprava členského štátu, ktorá – nepochybne oprávnene – dovoľuje notárovi opatriť notársku zápisnicu, ktorá obsahuje zmluvu, doložkou vykonateľnosti bez toho, aby najprv došlo – v prípade potreby *ex offo* – k preskúmaniu prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok.

70. Je pravda, že – ako Komisia uviedla počas pojednávania – zjednodušené exekučné konanie, o aké ide vo veci samej, prípadne umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi dosiahnuť, aby notár najprv vyhlásil zmluvný záväzok za vykonateľný, bez toho, aby sa predtým nevyhnutne uskutočnilo kontradiktórne súdne konanie. Spotrebiteľ, ktorý tomu chce zabrániť, tak musí buď podať žalobu, ktorou napadne platnosť zmluvy, alebo podať návrh na zastavenie alebo obmedzenie exekúcie v súlade s § 369 občianskeho súdneho poriadku.

37 — C-472/11, EU:C:2013:88.

38 — Pozri najmä rozsudky Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 58), ako aj Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, body 25 a 27).

71. Samotná okolnosť, že do vnútroštátnej právnej úpravy nebola začlenená povinnosť notára prihliadnuť v štádiu opatrenia notárskej zápisnice o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom doložkou vykonateľnosti *ex offo* na nekalú povahu podmienok uvedenej zmluvy a – vždy pri dodržaní zásady kontradiktórnosti – vyvodiť z toho dôsledky, však sama osebe nemôže viesť k záveru, že maďarské právo nie je zlučiteľné so smernicou 93/13, a to za predpokladu, že je tomuto spotrebiteľovi navyše zaručená účinná súdna ochrana.

72. Smernica 93/13 totiž po prvé neposkytuje dostatočný základ, ktorý by bránil zásadnej právomoci členských štátov priznať notárom právomoc opatriť notársku zápisnicu o zmluve doložkou vykonateľnosti. Po druhé na notára nemožno rozšíriť úlohu, ktorú smernica 93/13, ako ju vyložil Súdny dvor, zveruje súdom.

73. Okrem toho, ako som už uviedol, celá relevantná judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa osobitnej zodpovednosti vnútroštátnych súdov pri vykonávaní smernice 93/13 a najmä potreby umožniť im posúdiť *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy spočíva na predpoklade, že jeden z účastníkov tejto zmluvy sa najprv obráti na tieto súdy.

74. Ako pritom v podstate uviedla nemecká vláda, smernicu 93/13 ani relevantnú judikatúru Súdneho dvora nemožno vykladať v tom zmysle, že členské štáty musia nevyhnutne stanoviť zákonnú povinnosť notárov preskúmať namiesto vnútroštátnych súdov – pri dodržaní zásady kontradiktórnosti – nekalú povahu podmienok zmlúv obsiahnutých v notárskych zápisniciach, ktoré spisujú, ani všeobecnejšie zmeniť svoje predpisy týkajúce sa občianskeho súdneho konania tak, aby notári mali právomoc napraviť úplnú nečinnosť spotrebiteľov, ktorí nevyužili svoje právo na prostriedok nápravy.

75. Pokiaľ ide ďalej o druhú otázku, v nevyhnutnom súlade s vyššie uvedeným sa má smernica 93/13 tiež vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá nedovoľuje spotrebiteľovi domáhať sa zrušenia doložky vykonateľnosti, ktorou bola opatrená notárska zápisnica o zmluve uzavretej s predajcom alebo dodávateľom, na základe toho, že nedošlo k predchádzajúcemu posúdeniu nekalej povahy zmluvných podmienok.

76. Uložiť notárovi povinnosť rozhodnúť o existencii nekalých podmienok v nadväznosti na kontradiktórne konanie pri opatrení notárskej zápisnice o zmluve doložkou vykonateľnosti len na základe smernice 93/13 je totiž rovnako ťažké, ako mu uložiť túto povinnosť v konaní o zrušení uvedenej doložky. V tejto súvislosti teda stačí poukázať na úvahy uvedené v bodoch 69 až 74 týchto návrhov.

77. Napriek tomu náležitá odpoveď na otázky vnútroštátneho súdu, ktorá bude užitočná pre tento súd a bude v súlade so zmyslom smernice 93/13, ako ju vyložil Súdny dvor, nemôže byť obmedzená len na toto konštatovanie o zásadnej zlučiteľnosti právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, s citovanou smernicou. Naopak je nevyhnutné uviesť niekoľko „spresnení“, ktoré vyplývajú do veľkej miery z judikatúry Súdneho dvora. Treba totiž zdôrazniť – a zároveň spresniť – povinnosti, ktoré platia tak pre notárov, ako aj vnútroštátne súdy, s ohľadom na konkrétny cieľ ochrany spotrebiteľa, ktorý sleduje smernica 93/13, a všeobecnejšie na požiadavky vyplývajúce z práva na účinnú súdnu ochranu v zmysle článku 47 Charty.

78. Pokiaľ ide v prvom rade o notárov, z vysvetlení vnútroštátneho súdu a z písomných a ústnych pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že zákon o notároch, ktorý stanovuje ich významnú úlohu pri predchádzaní sporov a znížení pracovnej záťaže súdov, veľmi všeobecne vymedzuje ich povinnosti v § 1. Ich úlohou je najmä poskytovať účastníkom v konaniach, ktoré spadajú do ich právomoci, svojím poradenstvom pomoc a zabezpečovať rovnosť zaobchádzania s týmito účastníkmi pri výkone ich práv a plnení ich povinností.

79. § 3 ods. 1 zákona o notároch navyše spresňuje, že „notár je povinný odmietnuť poskytnúť pomoc, ak je nezlučiteľná s jeho povinnosťami, najmä ak sa od neho žiada pomoc pri uskutočnení právneho úkonu, ktorý je v rozpore so zákonom alebo ktorého cieľom je obísť zákon alebo ktorého účel je zakázaný alebo nekalý“. V § 3 ods. 2 zákona o notároch sa ďalej uvádza, že „ak v priebehu konania notár zistí skutočnosť, ktorá vyvoláva pochybnosti, bez toho, aby musel odmietnuť poskytnúť pomoc, je povinný upozorniť účastníkov na túto skutočnosť a písomne to zaznamenať. Ak účastník vznesie námietku voči tejto skutočnosti, notár odmietne poskytnúť pomoc“.

80. Pri spisovaní notárskych zápisníc o zmluvách majú teda notári so zreteľom na povinnosti, ktoré vyplývajú členským štátom z článku 7 ods. 1 smernice 93/13, podľa ktorého musia členské štáty stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov, osobitnú informačnú a poradenskú povinnosť voči spotrebiteľom.

81. Za okolností, o aké ide vo veci samej, musí notár pri spisovaní notárskej zápisnice o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom dôsledne dbať na to, aby nielenže upozornil spotrebiteľa na prípadnú existenciu nekalých zmluvných podmienok, ktoré zistil, ale tiež ho informoval o právomoci, ktorú mu priznáva zákon, opatriť uvedenú notársku zápisnicu v termíne splatnosti doložkou vykonateľnosti a prípadne rozhodnúť o jej zrušení len na základe formálneho preskúmania, ako aj o dôsledkoch, ktoré vyplývajú z vydania tejto doložky, najmä z procesného hľadiska.

82. V prejednávanom prípade z vyššie uvedených úvah vyplýva, že notár je na základe maďarského práva oprávnený zohrávať pri spisovaní notárskej zápisnice o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom úlohu spočívajúcu v predchádzaní nekalým podmienkam v tejto zmluve a že prinajmenšom a najmä v prípade pochybnosti o nekalej povahe niektorej podmienky môže o tom informovať účastníkov, osobitne spotrebiteľa, ktorý môže potom prípadne využiť svoje právo na prostriedok nápravy a obrátiť sa na príslušný vnútroštátny súd.

83. Všeobecné ustanovenia zákona o notároch teda v zásade môžu prispieť k dodržiavaniu požiadaviek stanovených článkom 7 ods. 1 smernice 93/13, podľa ktorého musia členské štáty stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov. Je však úlohou vnútroštátneho súdu, ktorý má ako jediný právomoc podať výklad vnútroštátneho práva, aby posúdil okolnosti, o ktoré ide vo veci samej, a vyvodil z nich prípadne dôsledky.

84. Pokiaľ ide ďalej o súdy, treba pripomenúť, že prináleží členským štátom, aby zabezpečili spotrebiteľom účinnú súdnu ochranu tým, že im poskytnú možnosť podať prostriedok nápravy proti samotnej zmluve a/alebo proti exekúcii týkajúcej sa zmluvy, pre ktorý neplatia podmienky, najmä lehoty, ktoré nadmerne sťažujú alebo prakticky znemožňujú výkon práv zaručených smernicou 93/13 [39], a na základe ktorého musí mať súd právomoc preskúmať v prípade potreby *ex offo* – hneď ako je oboznámený so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel – nekalú povahu zmluvných podmienok a – pri dodržaní zásady kontradiktórnosti – z toho v súlade s judikatúrou Súdneho dvora vyvodiť dôsledky za podmienok stanovených vo vnútroštátnom práve.

39 — Pokiaľ ide o otázku prekluzívnych lehôt, pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321).

85. V prejednávanom prípade z vysvetlení poskytnutých tak vnútroštátnym súdom, ako aj maďarskou vládou vyplýva, že maďarské právo stanovuje, že spotrebiteľ môže jednak podať žalobu, ktorou napadne platnosť zmluvy, a jednak podať návrh na začatie konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie na základe § 369 občianskeho súdneho poriadku. Ako uviedla Komisia, v tomto konaní môže spotrebiteľ navyše navrhnúť prerušenie exekúcie týkajúcej sa zmluvy, ktorá sa začala tým, že notár vydal doložku vykonateľnosti.

86. Spotrebiteľ teda môže v prvom rade kedykoľvek – pred vydaním doložky vykonateľnosti aj po jej vydaní – podať na vnútroštátny súd žalobu, ktorou napadne platnosť zmluvy, na základe ktorej bola spísaná notárska zápisnica opatrená doložkou vykonateľnosti.

87. Spotrebiteľ následne po vydaní doložky vykonateľnosti – bez toho, aby bola dotknutá už uvedená možnosť požiadať o jej zrušenie – môže podať návrh na začatie konania o zastavení alebo obmedzení exekúcie na základe § 369 občianskeho súdneho poriadku, v ktorom môže namietať neplatnosť zmluvy a navrhnúť prerušenie exekúcie podľa § 370 občianskeho súdneho poriadku.

88. Celá relevantná judikatúra Súdneho dvora pripomenutá v bodoch 51 až 62 týchto návrhov sa má v plnom rozsahu uplatniť práve v týchto konaniach. Dodržiavanie požiadaviek stanovených touto judikatúrou je potrebné osobitne v konaní, aké je upravené v § 369 a § 370 občianskeho súdneho poriadku, keďže v prvom z týchto ustanovení sú taxatívne vymenované dôvody, na základe ktorých možno navrhnúť zastavenie alebo obmedzenie exekúcie začatej tým, že notár opatril notársku zápisnicu o zmluve doložkou vykonateľnosti, a medzi ktorými nie je uvedená prípadná nekalá povaha zmluvných podmienok.

89. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy teda navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na obidve prejudiciálne otázky vnútroštátneho súdu tak, že články 6 a 7 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že im v zásade neodporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy voči spotrebiteľovi, ktorý si nesplnil záväzky, buď tým, že opatrí uvedenú zápisnicu doložkou vykonateľnosti, alebo tým, že odmietne zrušiť doložku vykonateľnosti, bez toho, aby v jednom alebo druhom štádiu došlo k preskúmaniu nekalej povahy zmluvných podmienok.

90. Notár však musí pri spisovaní takej notárskej zápisnice informovať uvedeného spotrebiteľa o prípadnej existencii nekalých zmluvných podmienok, ktoré zistil, ako aj o právomoci, ktorú mu priznáva zákon, začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy len na základe formálneho preskúmania a o dôsledkoch, ktoré z toho vyplývajú, najmä z procesného hľadiska.

91. Naproti tomu tej istej smernici odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá by bránila vnútroštátnemu súdu – bez ohľadu na povahu konania, v ktorom tento súd koná – *ex offo* preskúmať, pri dodržaní zásady kontradiktórnosti, nekalú povahu zmluvných podmienok, hneď ako by bol oboznámený so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, a vyvodiť z toho dôsledky.

V – **Návrh**

92. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na obdive prejudiciálne otázky, ktoré položil Fővárosi Törvényszék, takto:

Články 6 a 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že im v zásade neodporuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá dovoľuje notárovi, ktorý v súlade s formálnymi požiadavkami spísal notársku zápisnicu o zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy voči spotrebiteľovi, ktorý si nesplnil záväzky, buď tým, že opatrí uvedenú zápisnicu doložkou vykonateľnosti, alebo tým, že odmietne zrušiť doložku vykonateľnosti, bez toho, aby v jednom alebo druhom štádiu došlo k preskúmaniu nekalej povahy zmluvných podmienok.

Notár však musí pri spisovaní takej notárskej zápisnice informovať uvedeného spotrebiteľa o prípadnej existencii nekalých zmluvných podmienok, ktoré zistil, ako aj o právomoci, ktorú mu priznáva zákon, začať exekúciu týkajúcu sa zmluvy len na základe formálneho preskúmania a o dôsledkoch, ktoré z toho vyplývajú, najmä z procesného hľadiska.

Naproti tomu tej istej smernici odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá by bránila vnútroštátnemu súdu – bez ohľadu na povahu konania, v ktorom tento súd koná – *ex offo* preskúmať, pri dodržaní zásady kontradiktórnosti, nekalú povahu zmluvných podmienok, hneď ako by bol oboznámený so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, a vyvodiť z toho dôsledky.